

Seminoksene har vært gjennom flere nåløyer

Ungoksene

Ungoksene har gjennomgått en fenotypetest. For å komme inn på fenotypetesten må oxen ha vært normalt/lett født, hatt gode avlsverdier, vært etter interessant avstamning og eksteriøret til kalven og mora må ha vært bra. I fenotypetesten blir oksene som gjør det best på tilvekst, grovfôropptak, fôrutnytting, eksteriør og areal av ryggmuskel tatt ut til semin. I tillegg må de være godkjent for lynne, ridelyst og sædkvalitet.

Eliteoksene

Når ungoksene har fått egne avkom blir det innrapportert om det var mye kalvingsvansker og dødfødsler da oksenes avkom kom til verden. Videre kommer det opplysninger om sønnenes slakteresultater. De ungoksene som kommer best ut på avkommenes resultater blir tatt ut som eliteokser.

Tilgjengelighet på seminoksene

- **Ungokser**
 - Minst en tilfeldig valgt ungokse på inseminørers dunk.
 - Alle er på sædruta. Inseminør kan skaffe strå uten at du må betale gebyr.
- **Eliteokser**
 - Alle er på sædruta. Inseminør kan skaffe strå uten at du må betale gebyr.
- **Okser under avkomsgransking**
 - Må spesialbestilles.
- **Importokser**
 - Må spesialbestilles.
 - Begrenset lager!!!

Mrk. Sædruta går cirka hver femte uke.

For spesialbestilling, ring 950 44 800.

Spesialbestillingen skal være gjort sju uker før forventet inseminasjon. Ekspedisjonsavgift for spesialbestilling er 400 kr

Gilde

Semin på ammeku

Nortura

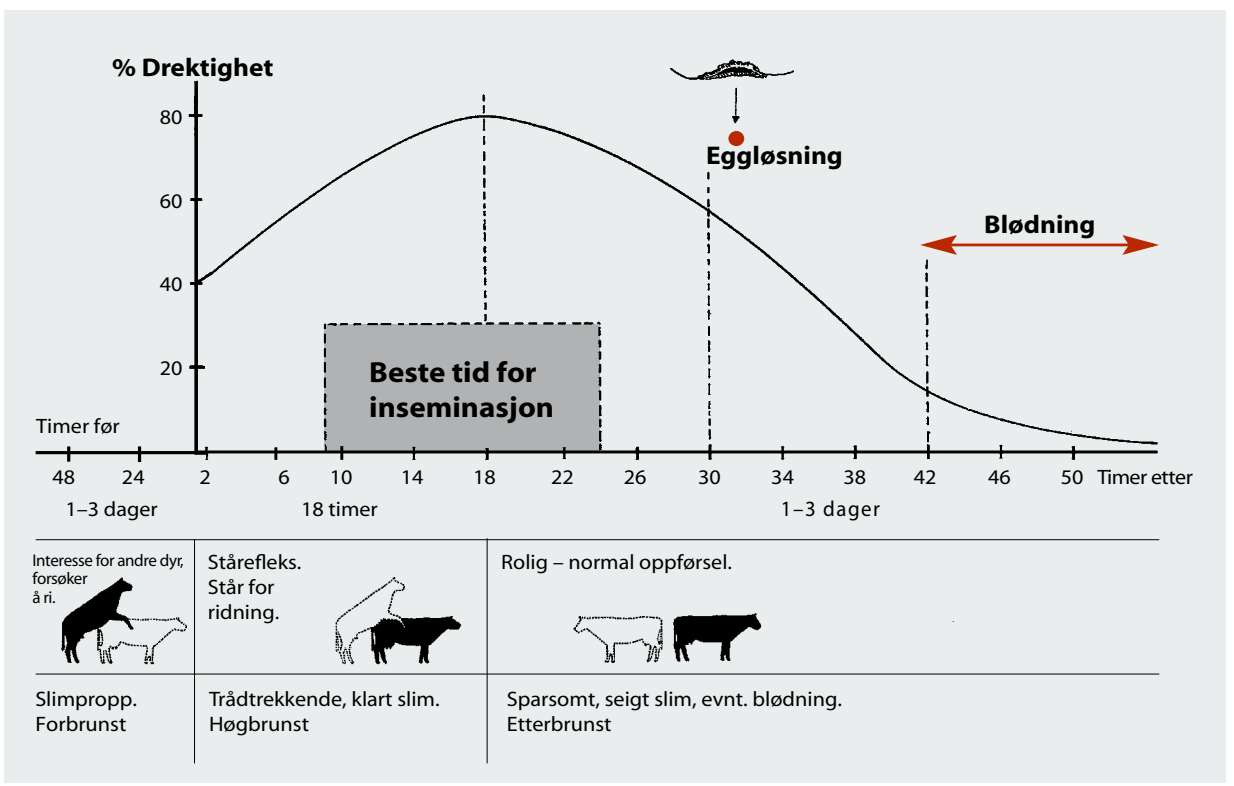
Invester i de beste gener i ammekubesetningen. Gode gener og god driftsstyring er grunnlaget for god økonomi i ammekuproduksjonen.

- Hvorfor semin?**
- De beste fedrene
 - Seminoksene har vært gjennom flere nåløyer med utvelgelsesprosesser. Seminoksene skal være de genetisk sett beste oksene og dermed gi best økonomisk resultat i kommende generasjoner.

- Satse alt på ett kort?
- Semin er å spre risiko. Bruk av steril gardsokse gir tomme kyr eller forsinket kalving. Enda verre er det dersom oxen nedarver uønskede egenskaper som først vises på oksens døtre i voksen alder. Da kan hele årganger være "ødelagt", samt at disse har rukket å få egne avkom igjen.
- Tilpasse okse til den enkelte ku
- Semin gir muligheter for å "lage" gode kombinasjoner hos hver enkelt dyr.
- Sikker dokumentasjon for larvnbare egenskaper
- Eliteoksene er blant annet avkomsgrenset for kalvingsvansker. En vet derfor mer hva en får ved bruk av eliteokse.
- Opplysninger om egenskaper som man ikke får på bedekningsokser
- På Staur er det registreringer for grovfôrøptak og fôrutnytting. Dette er arvelige egenskaper som er vanskelige å måle i felt.
- Det er en ikke ubetydelig risiko å ha en avlsokse gående løst. En rolig og snill okse kan raskt endre atferd ved for eksempel brunst eller kalving i flokken.

Riktig tidspunkt for inseminering?

Nyttige hjelpemidler for å se brunst
 Det finnes mange nyttige hjelpemidler for å se brunst. Eksempler på slike er aktivitetsmåler og halerotmaling. Aktivitetsmålere festes på kua og registrerer hvert enkelt dyrs aktivitet. Det blir gitt varsel om dyr med unormal aktivitet. Dette kan være brunstige dyr. Det finnes flere typer aktivitetsmålere på markedet. Halerotmaling vil si at det blir malt et område på kuas halerot. Kyr som blir ridd mye på, vil da få slitt vekk malingen. Kyr som står for ridning er i høybrunst.

Løsninger for sikkerhet rundt inseminering
 Mangelfull oppbinding av dyr ved inseminering kan føre til situasjoner med økt fare for skade både for den som skal inseminere og bonden. Det er derfor nødvendig å ha gode løsninger som kan forebygge skade på både dyr og mennesker.

Begrenset bevegelsesmulighet
 Under inseminering bør dyrets bevegelsesmulighet til sidene begrenses så mye som mulig. Dette kan løses ved faste og/eller midlertidige grunder. Sidebevegelsen bør ideelt sett begrenses til begge sider, men også en ensidig begrensning vil være til god hjelp. Dyret må ikke kunne vri seg inn mot en vegg eller sette inseminøren i klemme mot en stolpe. Man bør også sørge for liten bevegelsesmulighet i lengderetningen. Dette unngås best ved bruk av fanghekk, men også ved bruk av grime/tau. Gevinsten med en godt tilrettelagt løsning i fjøset er stor. Inseminøren vil bruke mindre tid og dyret som skal insemineres slipper å stå oppbundet lenger enn nødvendig. Dette gir mindre stress for alle involverte, bedre

resultater og økt sikkerhet. Her vil du finne eksempler på løsninger som både inseminør og bonde har hatt gode erfaringer med. Sjøl om mange av disse eksemplene beskriver tekniske løsninger som er planlagt i nybygg, kan de fleste også tilpasses i eksisterende driftsbygninger. Til tross for at de fleste løsningene er beregnet for løsdrift, kan mange også benyttes i båsfløs.

Fanghekk mot forbrett
 Fanghekk gir en enkel, men samtidig skånsom innfangning og fiksering av dyr. Fanghekk bør planlegges i alle binger eller for aldersgrupper av dyr som håndteres mye. Eksempler på binger som er aktuelle å utstyre med fanghekk, er for kviger i alderen 12-18 måneder og for mordyrene. Det kan være en fordel å utstyre hele bingefronten med fanghekk. Bildet viser imidlertid et eksempel med nakkebom og fanghekk i kombinasjon. Dette kan være en mulighet for å redusere kostnader.

Fanghekk mot drivgang
 Fanghekk må ikke nødvendigvis plasseres inn mot forbrett. Den kan også nyttes ut mot annet areal, for eksempel mot drivgang. Da kan dyrene stenges i hekken før inseminering. Dette kan være praktisk for eksempel når gjødseltrekket styres av tidsur. Man kan også ha fordel av dette ved klipping av dyr så man slipper å stå i gjødselgangen.

Fangkve på beite
 Inseminering i beitesesongen kan være en utfordring. Løsningen som er vist i dette eksemplet kan flyttes etter behov, eller settes opp

permanent på beite. Ved permanent bruk er det viktig å vurdere underlaget på grunn av faren for mye opptråkking i håndterings-systemet. Dyra samles i ei stor innhengning, gjerne kombinert med en fôringsplass slik at dyra venner seg til å gå der. Det er viktig å sørge for at overgangen mellom samlekevea og fikseringsdelen er funksjonell. Ei passende traktform er nødvendig slik at dyra ikke kiler seg fast dersom flere går inn samtidig. Dette utgjør en god og sikker tilrettelegging for inseminering og også eventuell veterinærbehandling. For å redusere kostnader, kan flere gå sammen om tilsvarende flyttbare løsninger på fellesbeite. En enkel fanghekk i tilknytning til fôringsplass kan også egne seg, men krever da en løsning med vippebom eller grunder som kan forhindre dyret fra sidebevegelser ved inseminering.

Grunder
 Det finnes mange typer grunder eller porter som kan være til god hjelp ved inseminasjon eller behandling av dyr. Vanligvis er grindene faste eller hengslet som ei dør. Disse fungerer godt som bingeskiller eller for å slippe dyr fra bingje til bingje. De fleste utstyrsleverandørene kan også levere teleskopgrunder som gjør at de kan lukkes tvers

over ganger av ulik bredde. Flyttbare lettgrunder kan også brukes i mange sammenhenger, for eksempel for å lede dyr inn i et oppsamlingsareal eller som en provisorisk bingje i en fôrsentral. Ei lettgrind kan også brukes som en vegg nr to for å hindre sideveis bevegelse begge veier der dyret er fiksert inn mot et annet bingeskille, vegg eller liknende. Videre finnes også heveporter som er utformet slik at de bare kan heises rett til værs når det ikke er bruk for dem. En av de siste produktene som har kommet til på utstyrsfronten er vippebom. Dette er en bom som når den ikke er i bruk kan låses i loddrett stilling og på denne måten ikke tar opp plass. Skal den brukes, vippes den ned, og fungerer som ei vanlig grind eller bom. Lengde på bommen kan justeres opp til 5,0 meter.

Klauvpleieboks med flerbruksmuligheter
 Enkelte klauvpleiebokser kan også egne seg for veterinærbehandling og inseminering.

Føde-/behandlingsbingje
 Ofte brukes samme bingje for både inseminering, kalving, drektighetskontroll og for behandling av dyr.

